

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÖMER SABANCI'NIN

“YÜKSEKÖĞRETİM, BİLİM VE TEKNOLOJİDE

YENİ YÖNELİMLER” SEMİNERİ

AÇILIŞ KONUŞMASI

23 Şubat 2004
Sabancı Center

TUSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 80050 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad.No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel: 13,Avenue Gaulois, des 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 USA

Tel: (90-212)249 19 29
Tel: (90-312)468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70

Fax:(90-212) 249 13 50
Fax:(90-312)428 86 76
Fax:(32-2) 736 39 93
Fax: (1-202) 776 77 71

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.org

web sitesi: www.tusiad.org

Sayın Bakanım, değerli konuklar, değerli basın mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün sıcak gündemimizin dışında kalan, ancak ülkemizin ekonomik ve sosyal değişim sürecinde kritik önem taşıyan bir konuyu ele almak için bir araya gelmiş bulunuyoruz. “Yükseköğretim, Bilim ve Teknolojide Yeni Yönelimler” konulu seminerimize hoşgeldiniz.

Sanayi toplumlarının bilgi toplumuna evrilme sürecinde, bilim ve teknolojinin ülke kalkınmasındaki rolü her geçen gün artarken, yarının dünyasında söz sahibi olmak iddiasında olan Türkiye için, iyi yetişmiş insan gücü ile bilim ve teknolojide yetkinleşmek stratejik bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde rekabet gücünü artırma yolunda araştırma-geliştirme, yenilikçilik, insana yatırım ve bilgiye dayalı bir ekonomik-toplumsal yapıya geçiş öncelik olarak benimsenirken, bilim ve araştırmaya yönelik farklı arayışlar ve üniversitelerin bu yönde yeniden yapılandırılması gündeme getirilmektedir.

TÜSİAD olarak, bu noktadan hareketle, uluslararası gelişmeler ışığında Türkiye'nin bilimsel üretkenlik konusundaki hedeflerinin ve vizyonunun ele alınması amacıyla, konuyla ilgili üniversite, sanayi, kamu ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılacağı bir seminer düzenlemeye karar verdik.

Konunun ayrıntıları birazdan değerli konuşmacılarımız tarafından masaya yatırılacak. O nedenle, ben burada fazla vaktinizi almadan, birkaç cümle ile, konunun ekonomik ve sosyal dönüşümümüz açısından önemine dikkat çekmek istiyorum.

Bu konunun önemine Avrupa Birliği'nin 2000 yılında Lizbon'da oluşturduğu stratejide de dikkat çekilmektedir. AB, Lizbon Stratejisi'nde, istihdam, ekonomik reform ve toplumsal uyum konularındaki hedeflerine ulaşmak için gerekli büyümenin bilgiye dayalı, rekabetçi ve dinamik bir ekonomi olmaktan geçtiğinin altını çizmiştir.

Biz de TÜSİAD olarak son dönemde, AB Lizbon Stratejisi ve Avrupa iş dünyasının bu strateji çerçevesindeki yaklaşımlarını yakın takibe alarak, AB'nin gelişme stratejilerine uygun, ancak Türkiye'nin şartlarına ve ihtiyaçlarına göre uyarlanmış bir büyüme stratejisi hazırlanmasını da gündeme getirmekteyiz.

Bilgi, artık doğal kaynakları ve emek yoğun değer yaratmayı ekonomik büyümenin birincil kaynağı olarak geride bırakmıştır. Bu yeni ekonomi düzeninde, bilgi ve yaratıcı düşünce önemli bir rekabet üstünlüğü oluşturmakta; entellektüel sermaye temel değer yaratma kaynağı olarak öne çıkmaktadır.

Bilgi tabanlı ekonominin daha kaliteli işgücü talebi ve bilgi stoğundaki hızlı değişimin sonucu olarak gündeme gelen ömür boyu eğitim de dünyada yükseköğretime olan talebi artırmakta ve yükseköğretimi önemli bir ekonomik faaliyet haline getirmektedir. Günümüzün bu büyük ekonomik ve sosyal değişim sürecinde, kaliteli işgücünün kaynağı olan üniversiteler ekonomik ve sosyal kurumlar olarak giderek daha çok önem kazanmaktadır.

Ülkenin rekabet edebilirliğinde önemli bir unsur, yeni bilgi türetebilme yeteneği ve onu ekonomik faydaya dönüştürme kapasitesidir. Üniversitelerde türetilen yeni bilgileri ekonomik değer üretecek ticari ürün ve süreçlere dönüştürecek bir sisteme ihtiyaç vardır.

Bu sistem; girişimcilik kültürü, sermaye desteği, teknoparklar, teknoloji aktarma merkezleri gibi bileşenlerden oluşur. Bu bileşenlerin ulusal bazda ancak uluslararası perspektifle bir bütün olarak ele alınması ve etkin yasal düzenlemeler ve mali teşviklerle desteklenmesi ülkenin yenilik yeteneğinin dolayısı ile rekabet edebilirliğinin gelişmesinde önemli bir aşama olacaktır.

Sistemin başarısında, en az bileşenlerin doğru seçimi ve yönetimi kadar önemli bir husus üniversitelerde türetilen yeni bilgilerin içeriği ve niteliğidir. Üniversiteler araştırma gündemlerini belirlerken geniş çevreden kopmamalı ve sistemi besleyecek bilgileri türetebilmelidir.

Bilgi tabanlı ekonominin önemli bir aktörü olarak üniversitelerin olmazsa olmaz bir işlevi de yetenekler için çekim merkezi oluşturmasıdır. Bu yetenekleri kendinde toplayarak ve onlara yaratıcılığı teşvik eden bir ortam sağlayarak ulusal ve yerel ekonomilere en büyük katkıyı yapar. Üniversitelerimiz önümüzdeki dönemde yeniden yapılacaksa, bu olmazsa olmaz koşulun mutlaka sağlanması hedeflenmelidir.

Globalleşme süreci içinde yükseköğretim kurumları etkin bir aktör olarak ortaya çıkarken aynı zamanda kendisi de globalleşme sürecinin özelliklerine uygun olarak yeniden şekillenmektedir. Bu yeniden şekillenmede çeşitlilik ve esneklik iki önemli karakteristik olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim çeşitlilik ve esnekliği bünyesinde en geniş anlamda barındıran anglo-sakson yükseköğretim kurumları bugün en çok tercih edilen yükseköğretim sistemini oluşturmaktadır.

Dünyada yükseköğretimin gelişme çizgisine uyum sağlamak istiyorsak, yükseköğretim kurumlarına tek tip elbise giydirilmesi uygulamasından vazgeçmemiz gerekir. Bazı genel geçerli hususlar dışında yükseköğretim kurumlarının kendilerini konumlandırma ve bunun gereği olan stratejileri oluşturma ve uygulama esnekliklerinin yasal bazda da sağlanması yükseköğretimin önünü açacak bir uygulama olacaktır.

Üniversitelerimizin Avrupa Birliği'nin yükseköğretim kurumları ile eğitim ve araştırma işbirlikleri içine girmesini hızlandıracak önemli bir gelişme Türkiye'nin 6. Çerçeve Programı'na girmesi olmuştur. Bu şekilde üniversitelerimiz ve sanayi kuruluşlarımız AB ve çevre ülkelerdeki kuruluşlar ile yapacakları araştırma işbirliklerinin desteklenmesi olanağına kavuşmuşlardır.

Altıncı Çerçeve Programı'nın ilk aşamasında mütevazî sonuçların alınmış olması cesaretimizi kırmamalıdır. Üniversitelerimize AB araştırma fonlarından aldıkları payı artırma hedefini gösterirken ülkemizdeki araştırma ortamının düzeyini yükseltmeye yönelik olarak yurtiçindeki araştırma destekleri de artırılmalı, destekleme mekanizmaları da çeşitlendirilmelidir. AB araştırma kurumları ile işbirliği ülkemizdeki araştırma ortamının düzeyini yükseltirken, düzeyin yükselmesi de işbirliği olanaklarını ve bu işbirliklerinin derinliğini etkileyecektir.

AB üyesi olmayı amaçlayan, ekonomik, siyasi ve sosyal anlamda gelişmiş ülkeler arasında yerini almayı arzu eden ülkemizde, gençlerimizin çağdaş normlara göre eğitilmeleri zorunludur. Bu noktada, eğitimde çağı yakalamanın ilk ve en önemli adımı olan temel eğitimle ilgili de birkaç cümle söylemek istiyorum.

Dünyada son yıllarda ivme kazanan hızlı değişim ve toplumların bu değişimlere uyum gösterme ihtiyacı, temel eğitim için öngörülen sürenin uzamasına sebep olmuştur. Bu süre Avrupa Birliği ülkelerinde 9 ile 11 yıl arasında değişirken, Amerika'da 11 yılı bulmaktadır. Bu gelişmeler ışığında, ülkemizde de kesintisiz temel eğitim 1997 yılında yapılan düzenlemeyle sekiz yıla çıkarılmıştır.

Zorunlu temel eğitimin sekiz yıla çıkarılması okullaşma oranlarını da olumlu yönde etkilemiştir. İlköğretimde % 89.8 olan okullaşma oranı, %97.6 olmuş; % 55 olan ortaöğretim okullaşma oranı ise % 59.4 seviyesine yükselmiştir. Elde edilen bu kazanımlar, zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması ile artacak, insan haklarına ve demokrasiye saygılı, kendini sürekli yenileyen ve geliştiren, olaylara çok yönlü bakabilen uzlaşmacı kişilerin yetiştirilmesi yolundaki önemli bir adım atılacaktır.

Sözlerime son vermeden önce, “Yükseköğretim, Bilim ve Teknolojide Yeni Yönelimler” seminerimizin, Türkiye'nin bilimsel üretkenlik konusundaki hedeflerinin ve vizyonunun ortaya konmasına ve gelişmiş ülkeler arasında yerini alma hedefine katkıda bulunmasını diliyorum.

Sizleri bir kez daha saygıyla selamlar, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.